

Декілька способів перевірки електронного цифрового підпису (ЕЦП)

Однією з головних новацій реформи, запровадженої зі вступом у дію Закону України «Про публічні закупівлі» (далі — Закон, Закон про публічні закупівлі), стало переведення публічних закупівель в електронний формат, що є кроком уперед для нашої країни. Адже електронний формат забезпечує максимальну прозорість та підзвітність процесу здійснення публічних закупівель для контролю за ефективним і економним витрачанням бюджетних коштів.

Відповідно до положень статті 14 Закону про публічні закупівлі подання інформації під час проведення процедури закупівлі відбувається в електронному вигляді через електронну систему закупівель. При цьому інформацію замовники і учасники надають не лише підвантажуючи скан-копії документів, а й створюючи електронні документи, які подають в електронному вигляді у результаті заповнення електронних форм з окремими полями (річний план та зміни до нього, оголошення про закупівлю, тендерна пропозиція і т. д.). У зв'язку із цим у статті 12 Закону передбачено, що під час використання електронної системи закупівель електронні документи та дані створюються та подаються з урахуванням вимог Закону України від 22.05.2003 № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» (далі — Закон № 851-IV). У випуску журналу № 3 (66) за березень 2017 року вже було розглянуто питання електронного документообігу та використання електронного цифрового підпису (далі — ЕЦП), тому зупинимось тільки на ключових моментах.

Коротко про електронні документи та електронний цифровий підпис

Згідно зі статтею 5 Закону № 851-IV, **електронний документ** — це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначає законодавство. Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму.

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною. Одним з головних реквізитів електронного документа є електронний підпис.

Відповідно до статті 6 Закону № 851-IV для ідентифікації автора електронного документа **може** використовуватися електронний підпис. *Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа.*

Згідно із Законом № 851-IV, електронний підпис – це дані в електронній формі, які

додаються до інших електронних даних або логічно з ними пов'язані та призначені для ідентифікації підписувача цих даних.

Правовий статус електронного цифрового підпису та регулювання відносин, що виникають при використанні електронного цифрового підпису, визначає Закон України «Про електронний цифровий підпис» (далі — Закон про ЕЦП).

Згідно з положеннями цього Закону, **електронний цифровий підпис (ЕЦП)** — вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача. Електронний цифровий підпис може бути використаний юридичними та фізичними особами для надання електронному документу юридичної сили. ЕЦП накладають за допомогою особистого ключа та перевіряють за допомогою відкритого ключа.

ЕЦП у публічних закупівлях

Під час закупівлі створювати електронні документи та підписувати їх ЕЦП можуть замовники і учасники закупівель, а також інші компетентні організації та установи.

Передусім електронні документи в електронній системі закупівель створює замовник. Електронні документи, створені замовником під час здійснення процедур закупівель, передбачених статтею 12 Закону, потребують обов'язкового накладення електронного цифрового підпису, що прямо передбачено наказом Мінекономрозвитку України від 22.03.2016 № 490 «Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель». Однак при проведенні допорогових закупівель накладення чи ненакладення ЕЦП залишають на розсуд замовника.

Учасники закупівлі також створюють електронні документи, передусім це — тендерна пропозиція, але електронна система закупівель не вимагає підписувати їх ЕЦП в обов'язковому порядку. Тому на сьогодні для учасників склалась практика, описана далі. *Якщо замовник встановив у тендерній документації вимогу, за якою учасник повинен підписувати ЕЦП свою тендерну пропозицію, то учасник повинен її виконати.* В іншому випадку замовник має відхилити тендерну пропозицію такого учасника як таку, що не відповідає умовам тендерної документації на підставі п. 4 ч. 1 ст. 30 Закону про публічні закупівлі. *І навпаки: якщо замовник не встановив відповідну вимогу в тендерній документації, то учасник може не використовувати ЕЦП.*

В електронну систему закупівель можна підвантажувати також електронні документи, які учасник на виконання умов тендерної документації отримує від інших установ/організацій/суб'єктів господарювання, зокрема: електронну гарантію або електронну довідку, видану Державною фіскальною службою, про відсутність заборгованості зі сплати податків і зборів (обов'язкових платежів). Зазначені електронні документи також підписують електронним цифровим підписом уповноваженої на це посадової особи.

Перевірка ЕЦП на сайті Центрального засвідчувального органу

Як уже було зазначено, електронний цифровий підпис накладають за допомогою особистого ключа та перевіряють за допомогою відкритого ключа. Особистий ключ знаходиться у підписувача, з використанням спеціалізованого програмного забезпечення ним підписують електронний документ. У разі використання ЕЦП, оформленого на працівника, який діє від імені підприємства, такий підпис, окрім прізвища, імені, по батькові, містить також посаду співробітника, реквізити компанії, а також може містити обмеження на використання ЕЦП (наприклад, тільки для підписання певного виду документів).

Особистий ключ існує в одному екземплярі, і за умови правильного зберігання власником особистого ключа його підrobка неможлива. Цьому особистому ключеві відповідає відкритий ключ, за допомогою якого можна перевірити відповідність ЕЦП його власникові. Відкритий ключ працює тільки в парі з особистим ключем.

При використанні ключів будь-якого акредитованого центру сертифікації ключів (АЦСК), з переліком яких можна ознайомитися за [посиланням](#), перевірити ЕЦП можна **на сайті Центрального засвідчувального органу**, скориставшись державним онлайн-сервісом перевірки ЕЦП.

Алгоритм такої перевірки наведено далі.

Необхідно зберегти на комп'ютері файл для перевірки, який формується при накладенні ЕЦП. Його назва, зазвичай, відповідає назві файла, який підписують, і має розширення p7s.

Перейти на державний онлайн-сервіс перевірки ЕЦП за посиланням czo.gov.ua/verify (дивіться рисунок 1).

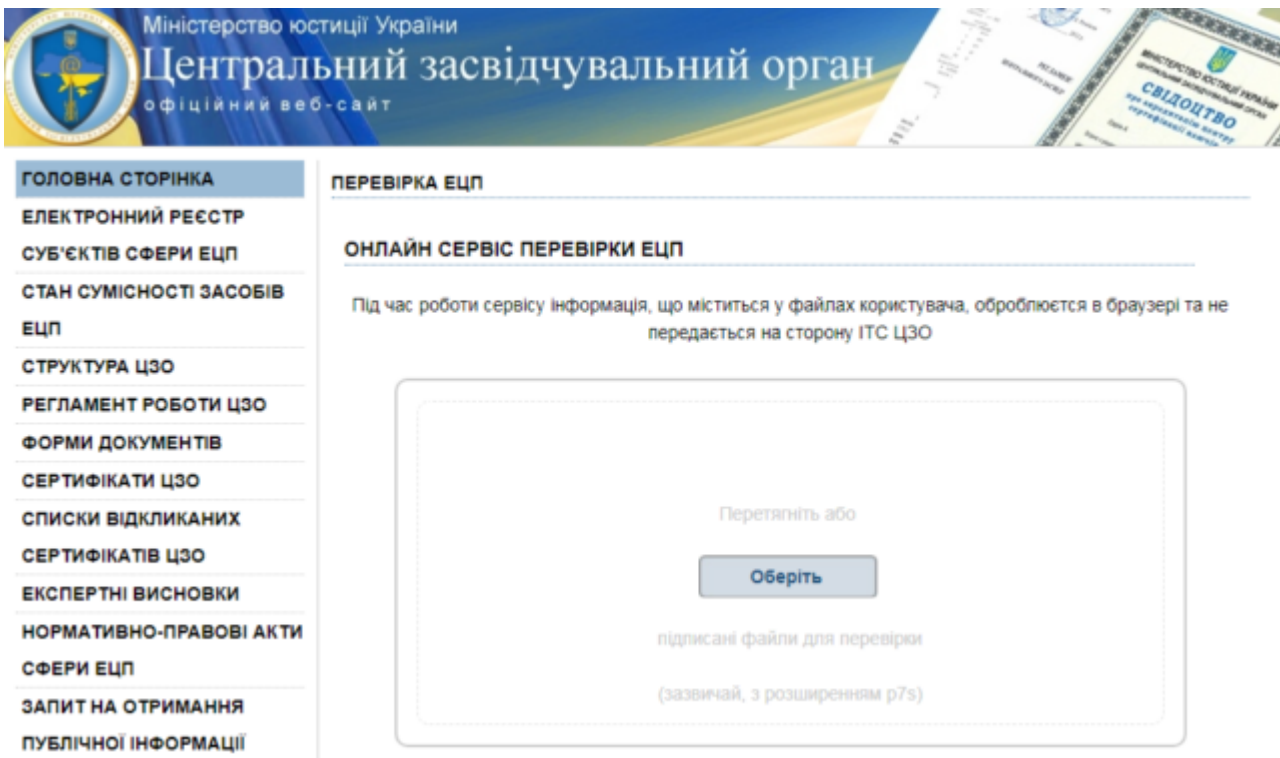

Рис.1

На сторінці сайту натисніть кнопку «Оберіть». У новому вікні оберіть файл електронного підпису і відкрийте його

або

Натисніть на завантажений файл лівою кнопкою миші і, не відпускаючи, перемістіть його на кнопку «Оберіть» та відпустіть кнопку миші (дивіться рисунок 2).

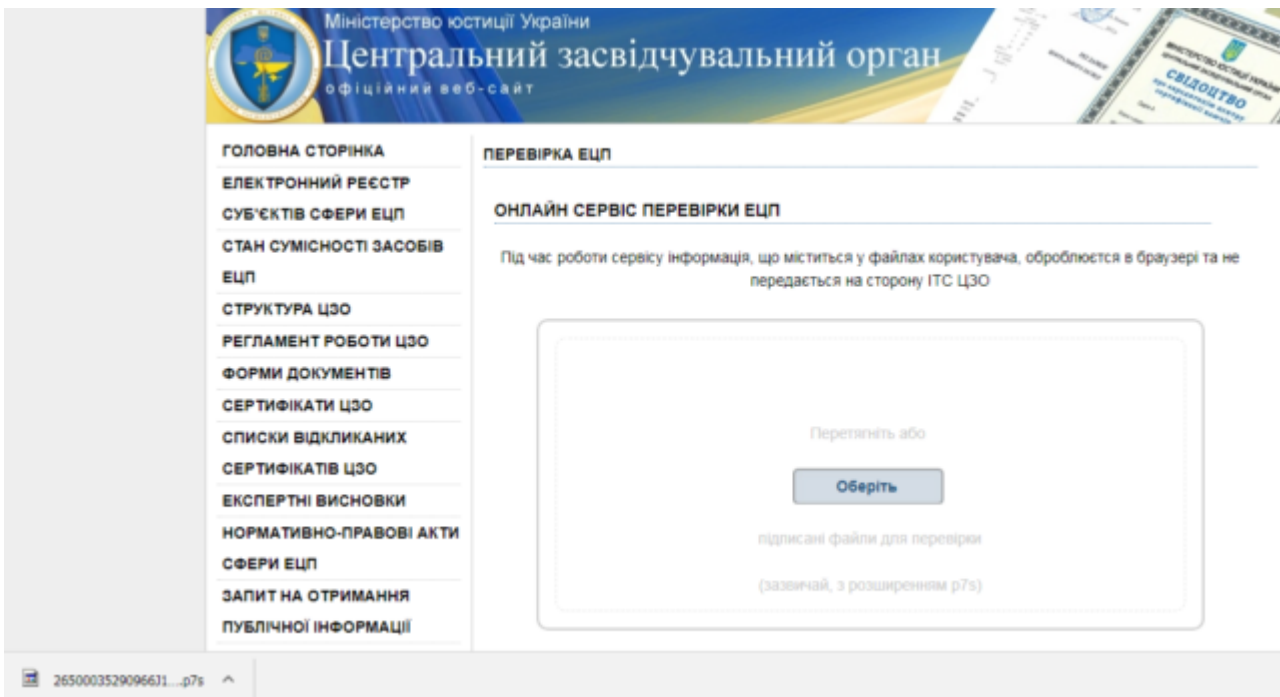

Рис.2

Після перевірки накладеного підпису на екрані з'явиться інформація з результатом перевірки (дивіться рисунок 3).

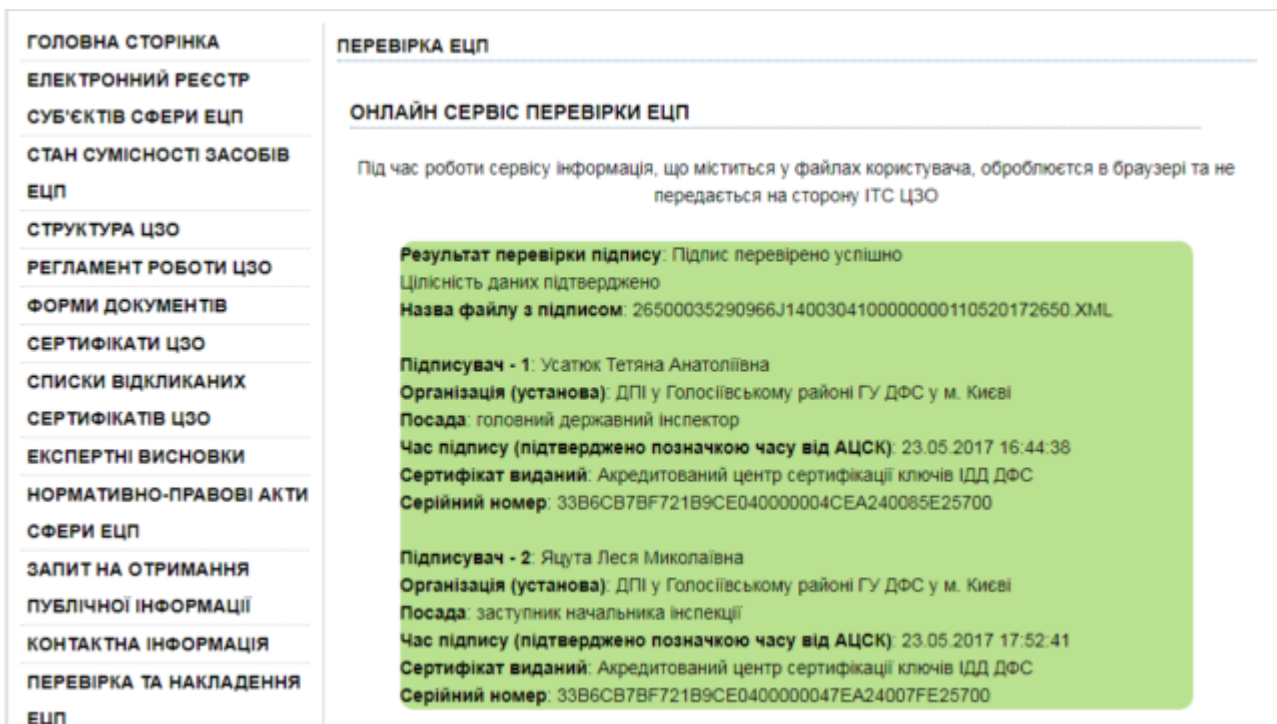

Рис.3

Перевірка ЕЦП з використанням програмного комплексу М. Е. Дос

По-перше, необхідно передбачити можливість використання OCSP-сервера. Для цього в закладці «Адміністрування» обираємо розділ «Параметри системи» і в підпункті «Перевірка підпису» ставимо відповідну галочку (дивіться рисунок 4).

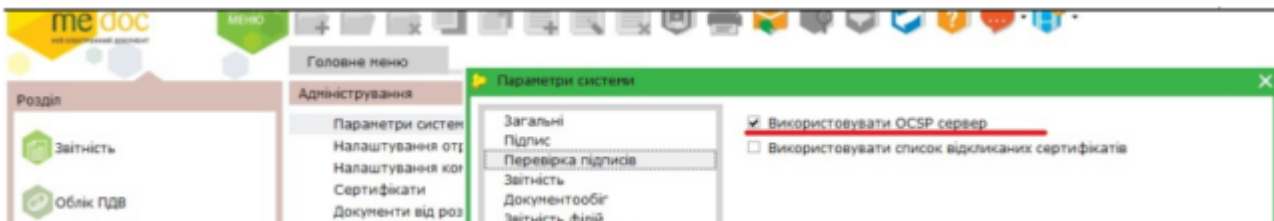

Рис.4

У підрозділі «Довільне підписання» розділу «Первинні документи» завантажуюємо файл для перевірки (дивіться рисунок 5).

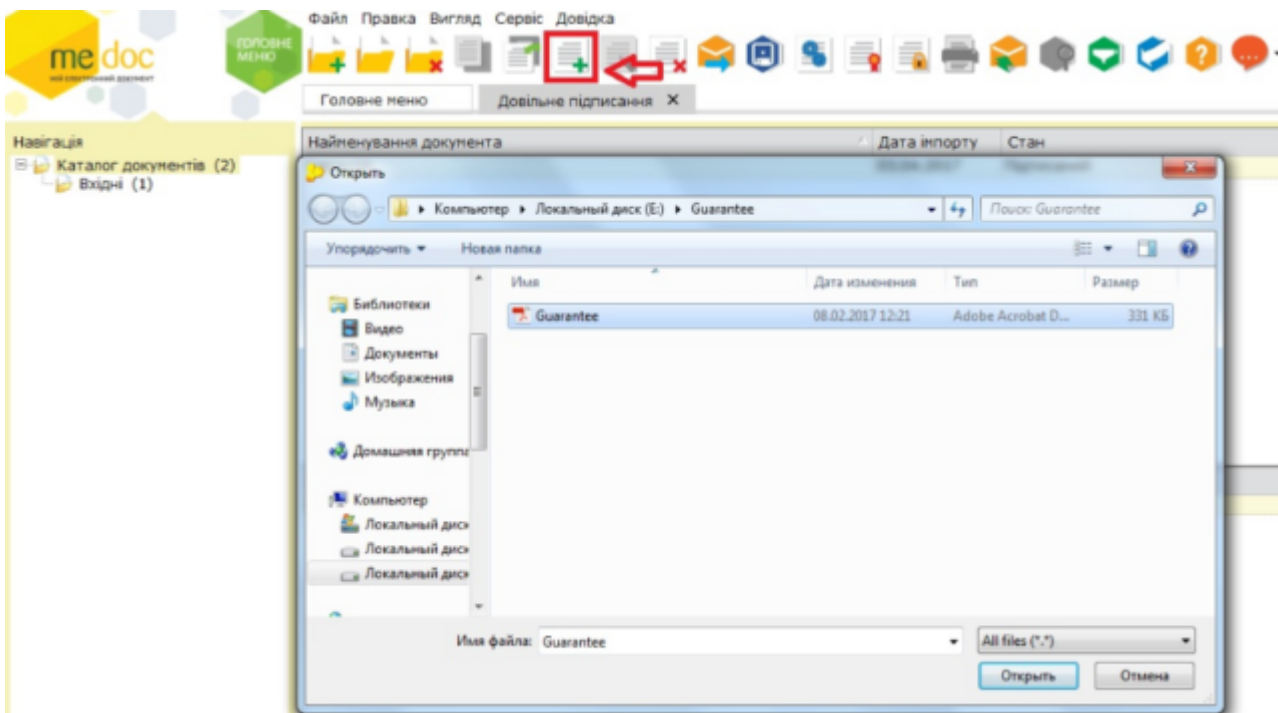

Рис.5

Файл матиме статус «Підписаний» (дивіться рисунок 6).

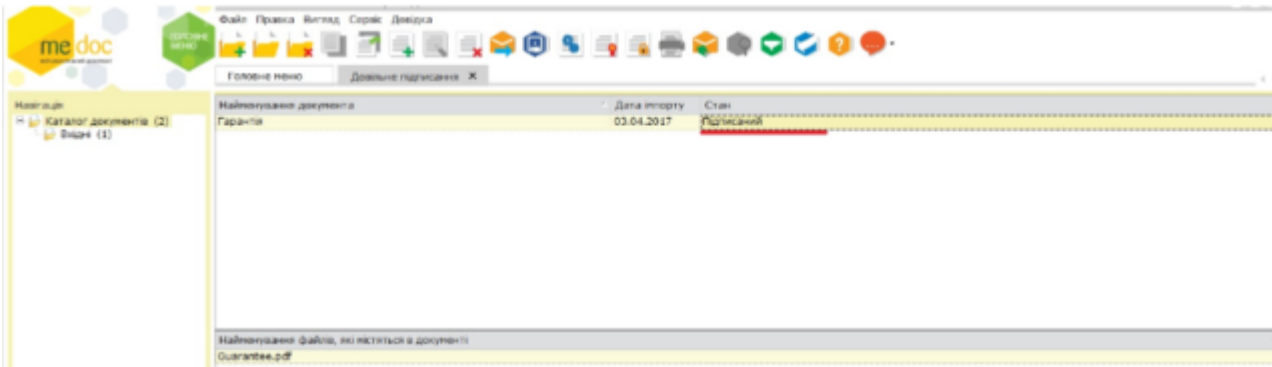

Рис.6

Наводимо мишку на назву файла (має розширення pdf), натискаємо праву клавішу і, обравши пункт «Властивості», натискаємо клавішу «Перевірка» (дивіться рисунок 7).

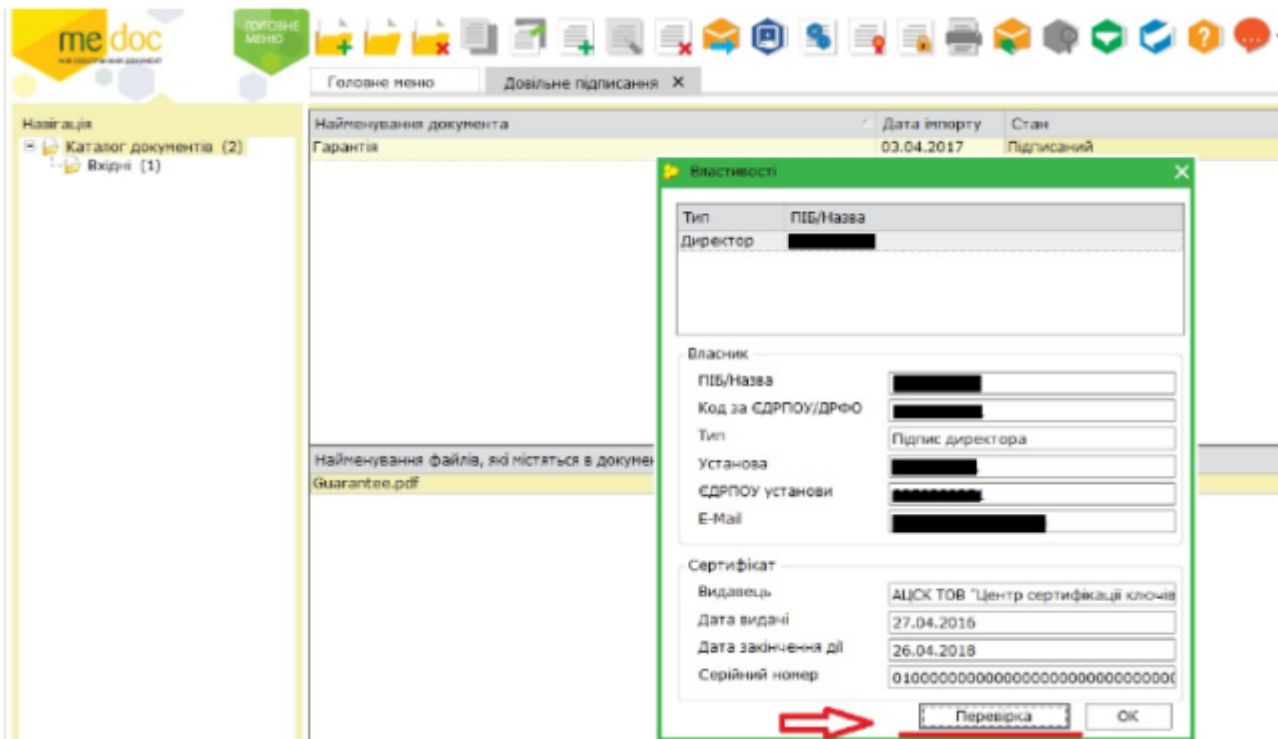

Рис.7

Отримуємо результат перевірки (дивіться рисунок 8).

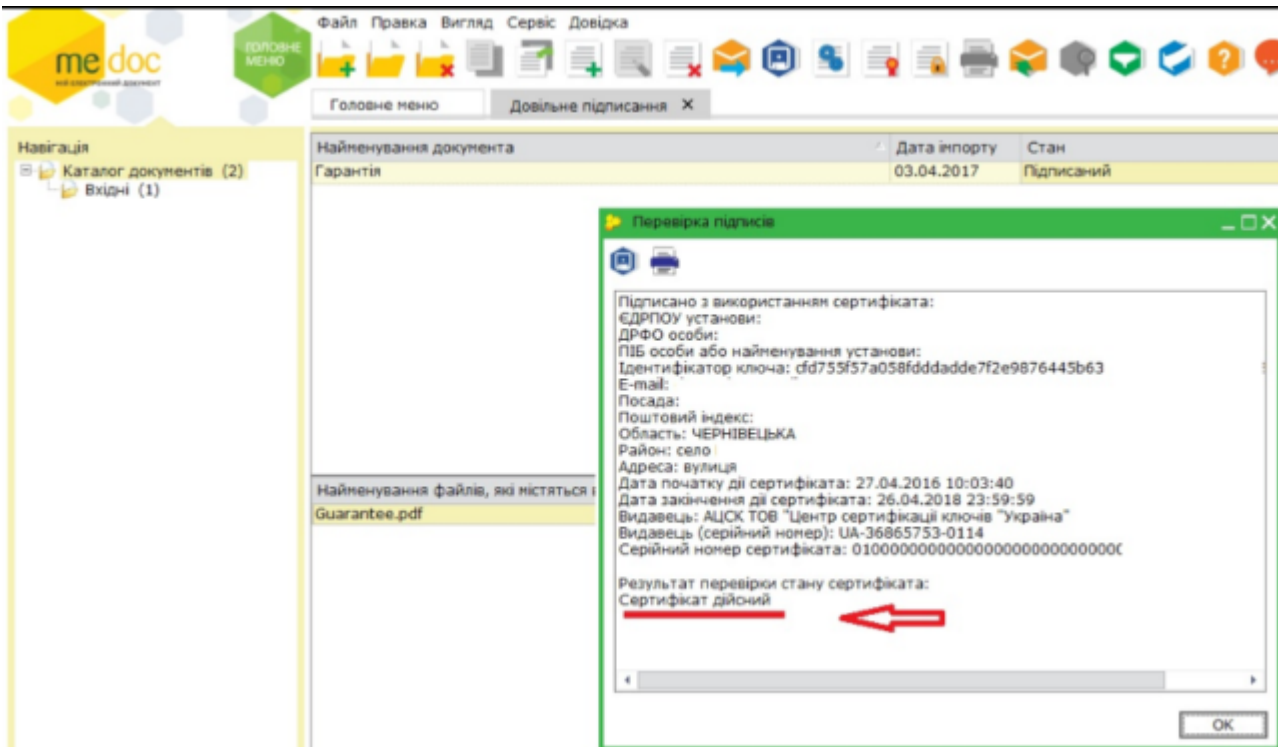

Рис.8

Додатково ознайомитися з питанням щодо використання електронного цифрового підпису в публічних закупівлях ви можете у випусках журналу № 3 (66) за березень 2017 року на стор. 23-24 та № 4 (67) за квітень 2017 року на стор. 28-33.